

6-SHO‘BA

AXBOROT TEXNOLOGIYALARI SOHASI UCHUN KADRLAR

RAQAMLASHGAN JAMIYATDA KASB TA‘LIM YO‘NALISHI TALABALARNING AKT KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

k.o‘q. Hamrayeva Gulnoz Rustamovna

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti, O‘zbekiston. guli28@inbox.ru

Annotatsiya: Maqolada kasb-ta‘lim yo‘nalishida ta‘lim olayotgan talabalarning raqamlashgan jamiyatda AKT kompetentligini zamonaviy innovatsion ta‘lim metodlari yordamida rivojlantirishning imkoniyatlari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: AKT kompetentlik, innovatsion, ta‘lim, motivatsion, strategiya, jumboq, texnologiya.

Jahon ta‘lim tizimi sohasidagi raqamli o‘zgarish tendensiyalari mutaxassislardan kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun yuqori darajadagi AKT kompetensiyaiga ega bo‘lishini talab qilmoqda.

Oliy ta‘lim tizimi oldida turgan vazifalardan biri zamonaviy raqamli jamiyatda yosh avlodni mustaqil hayotga tayyorlashdir. Zamonaviy davr yoshlarini AKT sohasidagi kompetensiyalari rivojlantirish BMT Bosh assambleyasi tomonidan qabul qilingan “Barqaror rivojlanish bo‘yicha 2030 kun tartibi” 3-versiya, (“UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. “VERSION 3”) [1], Global Education Futures va WorldSkills Russia dasturida “Kelajak mahorati” mutaxassislari AKT kompetensiyasi tarkibiga kiradigan raqamli savodxonlikni kelajakda insonga zarur bo‘ladigan asosiy ko‘nikmalardan biri bo‘lishi haqida ta’kidlab o‘tganlar [2]

Yevropa ittifoqining 2035 yilgacha bo‘lgan ta‘lim dasturida keltirilgan strategik ko‘rsatmalarida belgilangan Education Foresight 2035 (RANePA) dasturi ham zamonaviy ta‘lim tizimini raqamli kompetensiyaga asoslangan yondashuvi haqida bayon etib o‘tilgan. Shu sababli, bugungi kunda AKT

kompetensiyasi uzluksiz ta'limning barcha bosqichlarida etakchi kompetensiyalaridan biri deb ta'kidlanmoqda. AKT kompetensiyasining ko'plab o'rganilgan tarkibiy qismlari kelajakdagi mutaxassisning AKT kompetensiyalari ma'nosining yaxlitligini ta'minlaydi.[3]

Bizning fikrimizcha, mutaxassislarning kasbiy standartida keltirilgan AKT kompetensiyasining tarkibiy qismlari ushbu kontsepsiyaning mohiyati va mazmunini to'liq aks ettiradi. Kompyuter fanlari va AKT sohasidagi motivlar va qiymat yo'nalishlarini, inson faoliyati va kompyuter fanlari va AKT bilan bog'liq kasbiy faoliyatga bo'lgan ehtiyojni aks ettiruvchi AKT kompetensiyasi tarkibida tarkibiy qismni taklif qiladigan bir qator olimlarning fikrlariga qo'shilamiz.[4] Shu munosabat bilan, AKT kompetensiyasi tarkibidagi qo'shimcha komponent - motivatsion-qiymat komponentini ajratib ko'rsatamiz.

Raqamlashgan jamiyatda kasb ta'lim talabarning AKT kompetentligini rivojlantirish tasnifi.

Jadval 1

Motivatsion qiymat komponentlik
AKTdan foydalanishdagi faolligi va ehtiyoji, raqamli ta'lim muhitida MT dan hamda AKTdan foydalanish sohasidagi bilimlarni anglash, ko'nikmalarni o'zlashtirish zarur. Ushbu ko'nikma maktabgacha ta'limda AKTni qo'llash sohasida ma'lumot olish motivatsiyasi, informatika va AKT sohasidagi qiymati mavjudligi bilan tavsiflanadi;
Umumiy foydalanuvchi komponentlik
Umumiy foydalanuvchi uchun bilim, ko'nikma va shaxsiy munosabatlarni tavsiflaydi: —zamonaviy axborot texnologiyalari bilan ishlash; raqamli resurslardan, ma'lumotlar bazalaridan, mahalliy va global kompyuter tarmoqlaridan foydalanish; —ta'lim tashkilotining ta'lim muhitidagi o'zaro munosabatlar; —axborot xavfsizligi va tibbiy-sanitariya me'yorlari va qoidalariga rioya etilishini ta'minlash va boshqalar; —AKTning standart uskunalardan foydalanish; raqamli ta'lim manbalarini tahlil qilish va baholash.
Umumiy pedagogik komponentlik

—ta'limning axborot muhitida o'qitish faoliyatiga tayyorgarlik ko'rish va uni ushbu muhitda doimiy ravishda namoyish etish;

—ta'lim faoliyatini rejalashtirish va tashkil etishga muvofiqligi;

—axborot va ta'lim muhitida nutqlarni, munozaralarni, konsultatsiyalarni, guruh ishlarini tayyorlash va o'tkazish;

—vizual aloqa, o'qituvchining raqamli savodxonligi va boshqalar;

—o'quvchilarga yo'naltirilgan ta'lim va ijtimoiy o'zaro aloqalarni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli manbalardan foydalanish;

—o'quvchilarni (bolalarni) birgalikdagi tadqiqotlarga va muammolarni hal qilishga jalb qilish uchun onlayn materiallar hamda topshiriqlarni ishlab chiqish.

Mavzuning-pedagogik komponentlik

—AKT vositalaridan foydalangan holda, talabalarining o'qish faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish bo'lajak mutaxassislarining bilim, ko'nikmalari va shaxsiy munosabatlarini kengaytirish va chuqurlashtirish;

—tegishli texnologiyalarni, shu jumladan mobil qurilmalarni aniqlash va ulardan o'quv maqsadlariga erishish uchun foydalanish;

—loyihalarni o'rganishda AKTni qo'llash;

—talabalarining yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun aniq fan sohalariga yo'naltirilgan dasturiy ta'minotdan foydalanish;

—tanlagan mavzusi yoki kasbiy soha yo'nalishi bo'yicha AKTni o'quv jarayoniga qo'shishning turli strategiyalarini ishlab chiqish;

—talabalarga o'rganish va boshqa auditoriyalar bilan o'zaro aloqalarni osonlashtiradigan raqamli multimedia loyihalarini yaratishda yordam berish.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, yuqorida aytib o'tilganlar inobatga olib raqamli ta'lim muhitida talabaning AKT kompetentsiyasini rivollantirish zarurdir.

Ta'lim muassasalarida talabalarni o'qitish jarayonida olingan bilim, ko'nikma va faoliyat tajribasiga asoslanib, AKTdan foydalangan holda va raqamli savodxonlikka ega bo'lish asosida kasbiy muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. O'qituvchilar mutaxassislarini tayyorlashda raqamli texnologiyarandan ta'lim jarayoniga foydalanishi va o'zida innovatsion yondashuv asosida o'qitish malakasini takomillashtirishga zamin yaratadi. Ana shunda sog'lom raqobat ostida yurt ravnaqi uchun kadrlar tayyorlashda

shaffoflikni taminlagan holda yanada salmoqli natijalarga erishilgan bo‘ladi.

ADABIYOTLAR VA MANBALAR RO‘YXATI

1. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. VERSION 3. – Text: electronic. – Digital library UNESCO: official site. – 2019. URL: <http://ru.unesco.kz/unesco-ict-competency-framework-for-teachers-version-3> (дата обращения: 16.01.2019)
2. Worldskills Russia: официальный сайт. – Москва, 2014. – URL: <https://worldskills.ru/> (дата обращения: 16.03.2018). – Текст: электронный.
3. Навыки будущего. Что нужно знать и уметь в новом сложном мире: доклад экспертов Global Education Futures и WorldSkills Russia / Е. Лошкарева, П. Лукша, И. Ниненко [и др.]. – 2017. – URL: https://futuref.org/futureskills_ru (дата обращения: 15.04.2018). – Текст: электронный.
4. Mamatov D.N. Elektron axborot ta'lim muhitida kasbiy ta'lim jarayonlarini pedagogik loyihalashtirish. Ped. fan. nom. ... avtoref. - T.: 2018.- 48 b.
5. Eminov A.G'. Bo'lajak o'qituvchilarning kompyuter grafikasi bo'yicha kompetentligini rivojlantirish metodikasi: Diss... ped.fan.nom. –T., 2012. 140-b